

ION POPESCU GOPOVAL

Nehéz megtalálni. A nap huszonegy órájából úgyszólván huszonegyet dolgozik: kora reggeltől forgat, tárgyal, értekezik, intézkedik, színházba megy, utána meg hajnalba nyúló vitákon vesz részt írókkal, színészekkel, rendezőkkel, kritikusokkal. Pedig megjelenése épp ellenkező benyomást kelt. Magas, testes, mackós mozgású, látszatra kényelemszerető fiatalember. Negyvenéves — de harmincnál többnek alig hinné az ember. Két napig »üldözöm«, amíg végre sikerül megtalálnom. Első nap meg kell elégednem rövid életrajzával; állandó operatőrije és legközelebbi munkatársa, a magyar származású és magyarul kitűnően beszélő Horváth István mutatja be Gopot.

— Apja, Constantin Popescu grafikus kezdte rajzra tanítani. Elvégezte a bukaresti Képzőművészeti Főiskolát, majd Moszkvában folytatótt speciális tanulmányokat. 1950-ben kezdett hozzá saját rajzfilm-studiója alapjának lerakásához. »A figyelmetlen kiskacsa«, »A méh és a galamb«, »Két nyulacska« — első gyermekfilmjei. Az utóbbiéért 1952-ben Állami Díjat kap. Majd »A rossz májús sündiszno«, »A leleményes halacska«, »Marinica« és a »Marinica csavarja« című rajzfilmjei után — 1955-ben forgatja első rövidfilmjét színészekkel, »A hazudós kislány«-t amely meghozza az első nemzetközi elismerést is: díjat nyer az Edinburgi Fesztiválon. 1956-ban teremt meg világhírűvé vált Emberkékjét; a filmért, a »Rövid történet«-ért Cannesban az Arany Pálmával tüntetik ki. A »Hét művészet« a Tours-i Fesztivál nagydíját nyeri el; következő színes, rövid játékfilmje »A hercegnő szerelmese« pedig Mar del Platában kapja meg »a legjobb ifjúsági film« díját. Az 1959-ben forgatott »Homo sapiens« a Karlovy Vary-i és a San Francisco-i fesztiválon nyer nagydíjat. Végül első, egész estét betöltő nagy játékfilmje, az »Elloptak egy bombát« 1962-ben készül el; Edinburgban és Szalonikiben nyer díjat.

Másnap, a déli forgatási szünetben akad végre egy nyugalmas félórása Goponak. Már »csak« egyszer hívják fel beszélgetés közben: most jött a hír, hogy az »Elloptak egy bombát« különdíjat kapott Bordigherában, a komikus filmek olaszországi fesztiválján is.

Ezzel kezdi a beszélgetést is, amikor megtudja, hogy Budapestről jötem:

— Kicsit csodálkozom a magyar kritikusokon — mondja, és vaskos dossziét vesz elő. — Nagyon érdekel filmjeim külföldi fogadtatása, és épp ezért minden kritikát összegyűjtök és lefordítatok, a világ minden részéből, ahol bemutatták valamelyik filmemet. Sok okos és megszívlelésre érdemes gondolatot olvastam már filmjeimmal kapcsolatban — néha számunkra teljesen ismeretlen lapokban — soha nem hallott nevű kritikusok tollából. A pesti kritikusok rajzfilmjeimet — néha érdemükön felüli — dicsérettel fogadták. Az »Elloptak egy bombát« viszont kizárólag a magyar bírálóknak nem tetszett. Lapozgat a dossziében; szovjet, angol, francia, amerikai, lengyel és más újságkivágásokat mutat. — Az edinburgi és a szaloniki fesztiválon is díjat nyert a »... bomba«; a díj, amelyről most értesítettek, már a harmadik. S tetszett a film mindenütt, csak önkönnél nem. Nagyon érdekelne, vajon miért? A kurta recenzióknál bővebb eszmecsere számítottam, mikor tavaly meghívott a Magyar Filmművész Szövetség. Sajnos, nem jutott időm az utazásra; sürgősen be kellett fejezmem az

UNESCO felkérésére forgatott filmet.

— *Hallhatnánk valamit erről az új rajzfilmről?*

— Új rajzfilmem címe: »Halló! halló!« — mondja. — Az UNESCO felkérésére forgattam, akárcsak Macskássy Gyula barátom az »1, 2, 3...«-at. Alapgondolata: a távközlés, a híradás fejlődésének történetében megmutatni az emberek közötti közlekedés, egymás megismerésének tendenciáját. A régi keleti filozófia ellentétét akartuk bebizonyítani; a mi alapelvünk: láss, hallj, beszélj! Filmünk azt mutatja meg, hogyan jutott el az Ember — filmünkben a már ismert Emberke — az ősi tamtam doboktól a szputnyikokig. Ebben a sajtóosan ferde tükörben meglevenedik a táviró, a televízió felfedezése.

— *Legújabb műve?*

— Most forgatom; címe: »Léptek a Holdba«. Egész estét betöltő játékfilm, színészek szerepeltetésével.

— *Hütlenn lesz a sok sikert hozott Emberkéhez?*

— Nem, de a valóság kifejezése különböző formákat igényel. Bizonyos mondanivaló közvetítésére élő színészek alkalmasabbak, mint a más esetekben hatásosabbnak bizonyuló rajzok. Célom: minden filmnél megkeresni a tartalomhoz legjobban illő formát. A gyakorlatban nagyjából úgy valósítom meg ezt az elgondolást, hogy minden rajzfilm után egy-egy játékfilmet forgatok.

— *Miről szól a »Léptek a Holdba«?*

— A film a jövőben játszódik. A Holdban vár egy — nem is túlságosan távoli — jövőben élő menyasszony a vőlegényére. A menetszerű rakéta azonban nyolcvan percet késik; s ez igen nagy idő a türelmetlen fiatalembernek, aki minden eszközt kipróbál, ami az emberiség története során ismeretes volt, hogy hamarabb érjen szerelmeséhez. Prometheuszal kezdődik a film, aki ellopta a tüzet az istentől, s felvonul benne minden olyan történelmi vagy mitológiai alak, aki megpróbálta meghódítani az eget. Ikarus, Verne, Cyrano, Galilei, angyalok, ördögök,

boszorkányok a film szereplői; vagyis mindenki, akinek valami kapcsolata volt a repüléssel. A film egyúttal tiszteletadás akar lenni minden nagy eszmének és gondolkodónak is, s a tudomány győzelmét bizonyítja a babonák és legendák fölött. Lesz ugyan dialógus is a filmben, a mese azonban emlékül is érthető. Rajzokra és zenei effektusokra építünk. Már a forgatás végéhez közeledünk; körülbelül egy hónap múlva a technikai munkákkal is elkészülünk.

— *További tervei?*

— A III. moszkvai nemzetközi filmszesztiválon veszek részt júliusban, ahová zsűritagnak hívtak meg. Aztán újabb rajzfilmet forgatok. Címe: »Az élőlények kialakulása«. Majd megint játékfilm: nagy mesemodónk, Ion Creanga népi legendája nyomán, »Fehér szerecsen« címmel. Mindkét forgatókönyv készen áll már.

— *A forgatókönyvek szerzői?*

— Filmjeim forgatókönyvét mindig magam írom. Operatőröm továbbra is Horváth István; lesz, aktíven minden eddigi sikerem közös. Terveim között hadd mondjam el azt is: idén feltétlenül élek majd magyar filmművész-barátaim meghívásával és elmegyek Budapestre. Tavaly nem jutott időm erre az utazásra, de most, a »Léptek a Holdba« bemutatóján ott leszek. Biztosra veszem, hogy érdekes és számomra nagyon tanulmányos eszmecsereben lesz majd részem a pesti nézőkkel és kritikusokkal is, akikkel türelmetlenül várom a személyes találkozást.

ZSUGÁN ISTVÁN

Kép a »Halló, halló!«-ból

